

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04 UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
ZESPÓŁ REALIZACJI 00 - 503 W A R S Z A W A
BADAŃ 621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17 TELEFAX 629 - 40 - 89
INTERNET: <http://www.cbos.pl> E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/79/79/97

PAPIEŻ JAN PAWEŁ II W POLSCE

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, CZERWIEC '97

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

- ◆ Większość (78%) dorosłych Polaków zamierza na różne sposoby uczestniczyć w pielgrzymce Papieża do Ojczyzny.
- ◆ Z wizytą Jana Pawła II rodacy wiążą przede wszystkim nadzieje na odrodzenie moralne oraz na porozumienie i pojednanie narodowe, a także na poprawę stosunków między ludźmi.
- ◆ Respondenci odpowiadając na pytanie otwarte, kogo darzą szczególnym szacunkiem, spontanicznie wymieniali najczęściej Jana Pawła II (32% ogółu badanych), na drugim miejscu znalazł się prezydent Aleksander Kwaśniewski (6%), a na kolejnych Wisława Szymborska (4%) i Lech Wałęsa (2%).
- ◆ W opinii Polaków Papież jest orędownikiem pokoju na świecie (67%), łagodzącym konflikty międzynarodowe (38%), obrońcą godności człowieka i jego praw (42%), przeciwstawiającym się niesprawiedliwości i krzywdzie społecznej (20%). Wysoko cenione są zasługi Jana Pawła II w obaleniu komunizmu w Europie Środkowej i Wschodniej (25%), a także działania mające na celu zjednoczenie chrześcijaństwa (25%) oraz wzajemne zrozumienie wyznawców różnych religii (22%).
- ◆ Według ankietowanych Papież ma wpływ przede wszystkim na działalność Kościoła w Polsce, religijność Polaków, pozycję naszego kraju w świecie, stosunek Polaków do ojczyzny, przyczynił się także do obalenia komunizmu w Polsce. Znacznie mniejsze jest jego oddziaływanie na moralność Polaków, ich codzienne postępowanie oraz stosunek do pracy, a także na sferę bieżącej polityki.
- ◆ Zdaniem badanych, Polska i Polacy zawdzięczają Janowi Pawłowi II przede wszystkim pozycję naszego kraju w świecie oraz przemiany ustrojowe.

W przededniu pielgrzymki Jana Pawła II do ojczyzny zapytaliśmy respondentów o ich nadzieje i oczekiwania związane ze zbliżającą się wizytą. Prosiłiśmy ich też o podzielenie się swoimi opiniami o działalności Papieża oraz jego wpływie na różne sfery naszego życia¹.

POSTAWY WOBEC PIELGRZYMKI JANA PAWŁA II

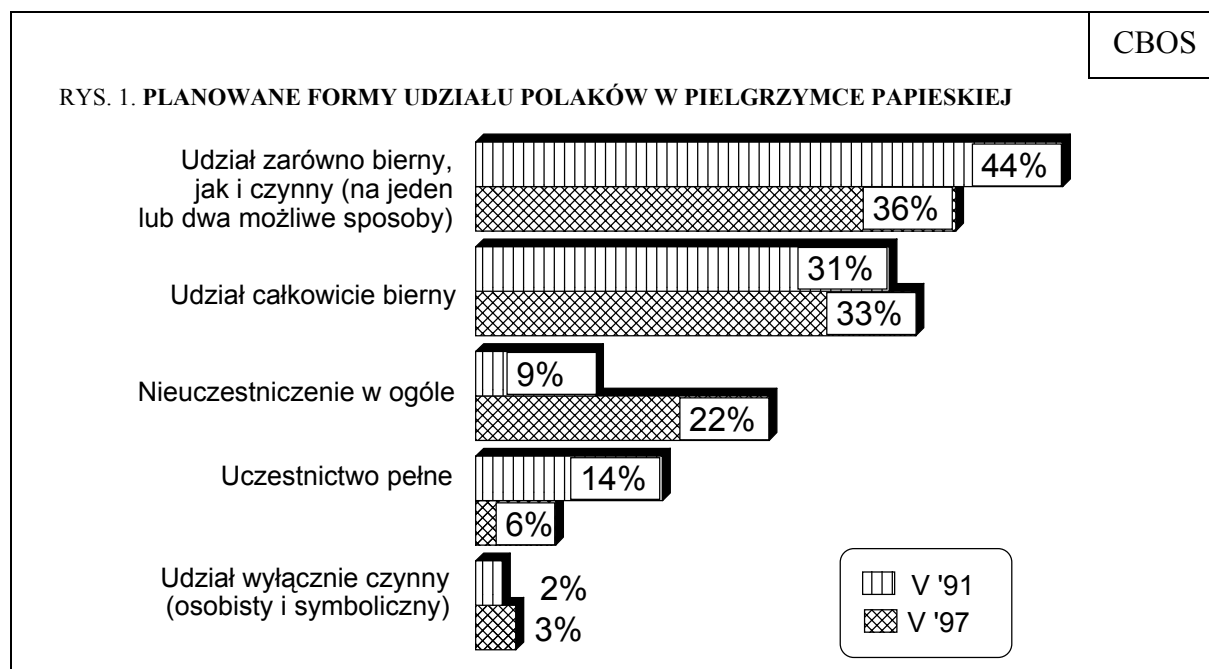
Zamiar uczestniczenia w pielgrzymce

Wyniki majowego sondażu pozwalają na ukazanie skali zaangażowania Polaków w obecną pielgrzymkę Jana Pawła II do ojczyzny². Na podstawie wskazań respondentów wyróżniliśmy kilka form udziału w niej. Uczestnictwo pełne, a więc osobisty udział we mszy św. odprawianej przez Papieża i w powitaniu go na trasie przejazdu oraz symboliczne udekorowanie okien lub balkonów, a jednocześnie śledzenie przebiegu pielgrzymki za pośrednictwem mediów, planuje co szesnasty (6%) dorosły Polak. Zamiar uczestniczenia zarówno w sposób bierny (za pośrednictwem mediów), jak i czynny, choć nie na wszystkie możliwe sposoby, deklaruje 36% ankietowanych. Wyłącznie czynny, osobisty i symboliczny, udział w tym wydarzeniu weźmie prawdopodobnie 3% respondentów. Całkowicie biernie uczestnictwo, jedynie za pośrednictwem mediów, planuje jedna trzecia (33%) badanych. Ponad jedna piąta (22%) w ogóle nie zamierza uczestniczyć w pielgrzymce.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (84) zrealizowano w dniach 15-19 maja ‘97 na 1142-osobowej reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

² Por. komunikat CBOS „Przed wizytą Papieża Jana Pawła II w ojczyźnie”, maj ‘97.

Z deklaracji badanych wynika, że większość (78%) Polaków zamierza na różne sposoby uczestniczyć w pielgrzymce Ojca Świętego do ojczyzny.

Porównanie obecnych wyników z danymi z roku 1991, przed czwartą wizytą Papieża w Polsce³, wskazuje jednak na pewien spadek zainteresowania udziałem w pielgrzymce. Ponad dwukrotnie wzrosła liczba osób, które deklarują nieuczestniczenie w niej, jednocześnie zmalała liczba tych, którzy planują udział na wszystkie możliwe sposoby, a także uczestnictwo mieszane (zarówno bierne, jak i czynne). Na tym samym poziomie pozostał jedynie odsetek badanych zamierzających wziąć udział w pielgrzymce wyłącznie za pośrednictwem mediów.

Oczekiwania i obawy związane z pielgrzymką

Dwie piąte Polaków pokłada w pielgrzymce papieskiej nadzieje i wiąże z nią oczekiwania⁴. Zadaliśmy im pytanie otwarte z prośbą o ich opisanie.

³ Por. komunikat CBOS „Wizyta Papieża Jana Pawła II w ojczyźnie”, maj ‘91.

⁴ Por. komunikat CBOS „Przed wizytą Papieża Jana Pawła II w ojczyźnie”, maj ‘97.

ODPOWIEDZI RESPONDENTÓW, KTÓRZY Z WIZYTĄ PAPIEŻA WIĄŻĄ NADZIEJE I OCZEKIWANIA

		CBOS
Jakie nadzieje i oczekiwania wiąże Pan(i) z wizytą Papieża?		N=436
Odrodzenie moralne Polaków, poruszenie sumień, podniesienie na duchu, wlanie nadziei, dostarczenie wskazań jak żyć		26%
Porozumienie i pojednanie narodowe, zjednoczenie Polaków, uspokojenie nastrojów		16%
Polepszenie stosunków między ludźmi, ożywienie więzi społecznych, ograniczenie patologii		15%
Ogólnie wyrażone oczekiwanie zmiany na lepsze		14%
Umocnienie i ożywienie wiary, wzrost religijności		11%
Wpływ na polityków sprawujących władzę i na partie		11%
Nadzieja na spotkanie i radosne przeżycia		10%
Wpływ na stosunki państwo-Kościół, porozumienie w sprawie konkordatu		5%
Wpływ na poprawę sytuacji ekonomicznej kraju i obywateli		4%
Wpływ na młodzież		3%
Wpływ na hierarchię kościelną		2%
Inne oczekiwania i nadzieje		4%
Trudno powiedzieć		3%
Procenty nie sumują się do 100, ponieważ badani mogli wyrazić dowolną liczbę oczekiwań.		

W spontanicznych wypowiedziach badani wyrażają przede wszystkim (26%) nadzieję, że dzięki Ojcu Świętemu „społeczeństwo się obudzi”, „nastąpi opamiętanie się narodu i jego odnowa moralna”. Podniesie on „ducha narodu”, zmobilizuje Polaków, „wezwie do patriotyzmu”, „do pracy dla dobra ojczyzny”, „wskaze drogę postępowania” - szczególnie w trudnych sprawach moralnych (np. aborcja) oraz politycznych (np. Konstytucja, wybory).

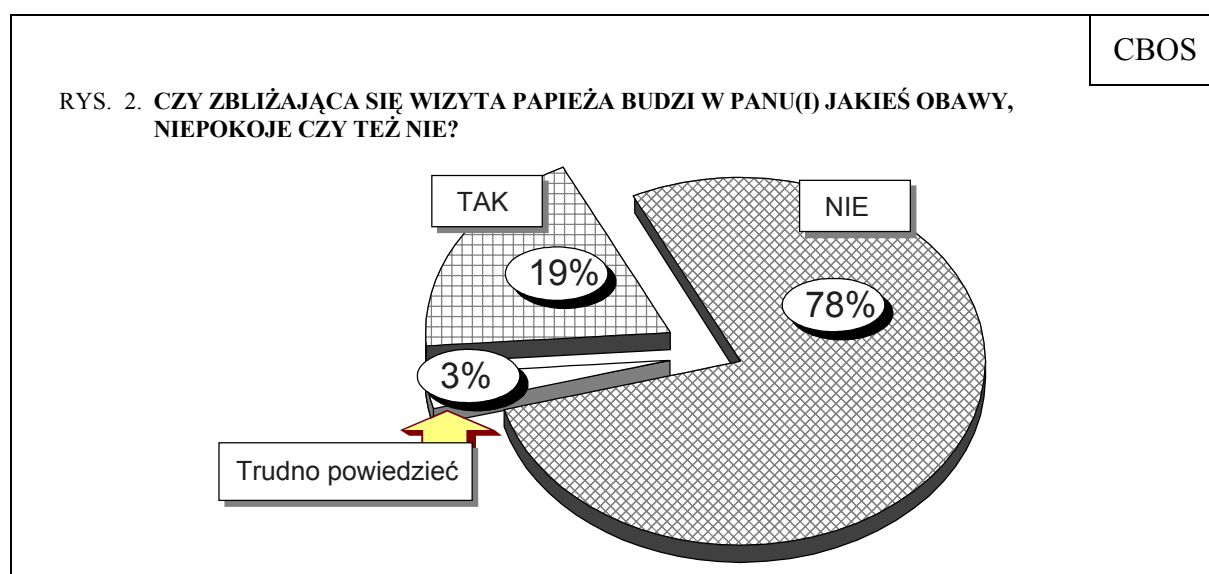
Oczekiwaniom tym towarzyszy ufność (16%), że Papież „wymodli dla Polski spokój”, „połączy ludzi duchowo”, załagodzi konflikty, „doprowadzi do zgody i jedności narodowej, współpracy i solidarności”. Dzięki Ojcu Świętemu „nastąpi wzrost życzliwości, przyjaźni, miłości i szacunku”, będzie mniej zawiści, nienawiści, mściwości, agresji, napadów i zabójstw (15%). Przyczyni się on również do umocnienia i ożywienia wiary, religijności, spowoduje, że „naród się nawróci”, Polacy „zaczną odnosić się do Boga z większym szacunkiem” (11%).

Część respondentów (11%) wyraża również nadzieję, że Jan Paweł II będzie miał wpływ bezpośrednio na sferę polityki, „pogodzi polityków i partie”, wpłynie na poprawę rządu, „doradzi władzy, prezydentowi, co robić, żeby Polakom żyło się lepiej”, „pomocze w zmianie układu politycznego w kraju”.

Poza wymienionymi konkretnymi nadziejami na odrodzenie Polski i Polaków stosunkowo częste są (14%) wypowiedzi świadczące o uogólnionej ufności w nieokreśloną zmianę na lepsze - że „coś”, „jakoś” poprawi się w kraju i w naszym życiu. Towarzyszy im oczekiwanie na spotkanie z Papieżem - osobiste lub za pośrednictwem mediów - i nadzieja na radosne, świąteczne przeżycie (10%).

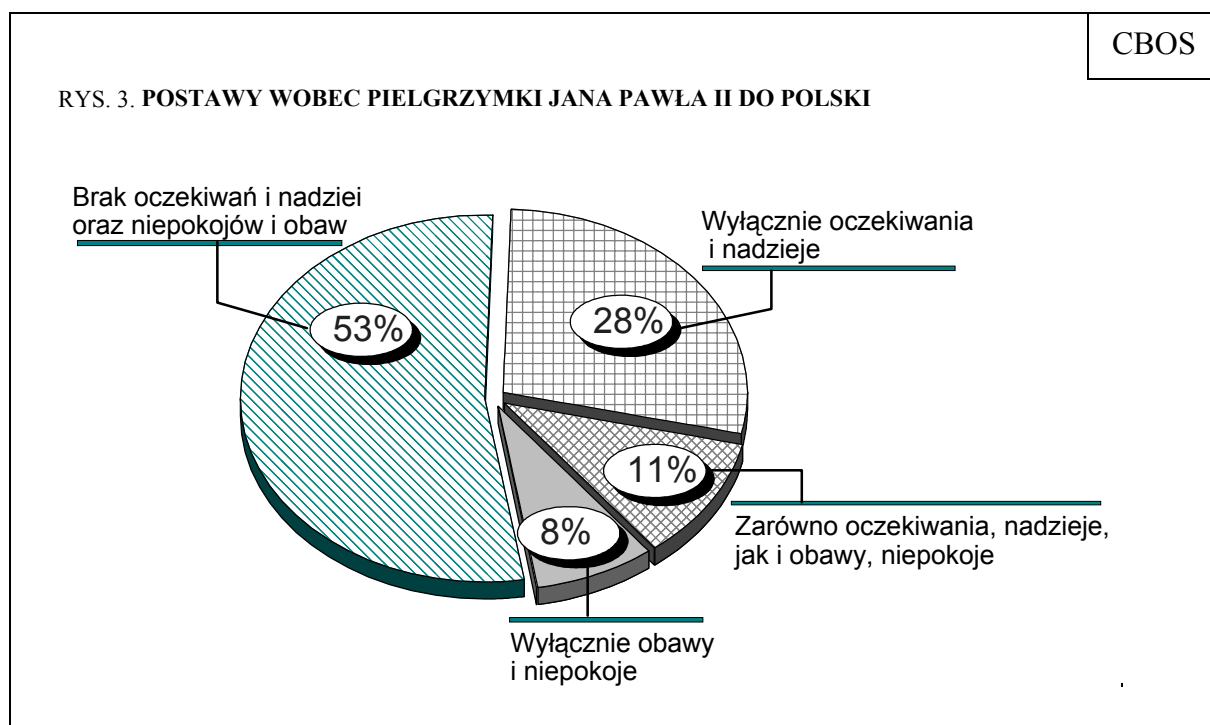
Ciekawe, że obecne pragnienia Polaków wykazują duże podobieństwo do tych sprzed dziesięciu lat, kiedy Jan Paweł II po raz trzeci odwiedzał ojczyznę. Wprawdzie tegoroczna pielgrzymka odbywa się w zupełnie innej sytuacji społeczno-politycznej, niemniej ankietowani wiążą z nią, tak jak w 1987 roku, przede wszystkim nadzieje na odrodzenie moralne Polaków oraz na porozumienie i pojednanie narodowe⁵.

Mimo tak rozbudzonych oczekiwań części społeczeństwa, połowa badanych nie wiąże żadnych nadziei z obecną pielgrzymką, niczego się po niej nie spodziewa. Nasuwa się pytanie, czy Polacy mają jakieś obawy, niepokoje związane z wizytą Papieża.

⁵ W okresie PRL, co rozumiałe, znacznie częściej niż obecnie oczekiwano, że Papież uzdrowi stosunki między państwem a Kościołem oraz wpłynie na poprawę sytuacji ekonomicznej kraju. Por. komunikat CBOS „Przed trzecią wizytą Papieża w Polsce”, maj ‘87.

Zdecydowana większość społeczeństwa nie odczuwa żadnych obaw. Jedna piąta (19%) dorosłych Polaków sygnalizuje jednak pewne niepokoje. Zadaliśmy im pytanie otwarte z prośbą o ich opisanie. Wypowiedzi tej grupy dotyczą przede wszystkim obaw o życie Papieża, badani wyrażają lęk przed zamachem terrorystycznym na jego osobę, sporadycznie - niepokój o jego zdrowie w związku z trudami pielgrzymki. Pojawiają się też wątpliwości, czy Papież będzie tym razem godnie przyjęty oraz niepokoje przed ewentualnymi niekorzystnymi skutkami wizyty.

Z zestawienia obu rodzajów postaw wobec papieskiej pielgrzymki (nadzieje i oczekiwania - obawy i niepokoje) wynika, że 8% społeczeństwa wykazuje wyłącznie lęki i niepokoje. Co dziewiąty Polak przeżywa uczucia dwojakiego rodzaju - zarówno oczekiwania, nadzieje, jak i obawy. Te ostatnie jednak, jak wiadomo, wynikają głównie z troski o Ojca Świętego. Ponad jedna czwarta wiąże natomiast z przyjazdem Papieża wyłącznie nadzieje i oczekiwania. Jednakże co drugi Polak nie odczuwa nadziei, nie ma żadnych oczekiwań, a zarazem nie żywi żadnych obaw i niepokojów. Taki stan ducha -

wskazujący na emocjonalne dystansowanie się, pewnego rodzaju obojętność wobec tego wydarzenia - wyjaśnia mniejsze niż sześć lat temu zainteresowanie Polaków udziałem w pielgrzymce.

Postawy wobec pielgrzymki Papieża zależą przede wszystkim od uczestnictwa w praktykach religijnych oraz powiązanych z nimi cech położenia społecznego⁶.

Nadzieje i oczekiwania wyrażają głównie osoby, które biorą udział w praktykach religijnych kilka razy w tygodniu. Wraz ze spadkiem uczestnictwa w nich maleją oczekiwania, wzrastają natomiast obawy oraz postawy wyrażające się brakiem jakichkolwiek uczuć związanych z pielgrzymką.

Wśród grup społeczno-demograficznych pozytywną postawą wyróżniają się rolnicy - ponad połowa z nich wiąże z wizytą Papieża wyłącznie oczekiwania lub zarazem nadzieje i obawy, cechuje ich też najmniejsza wobec niej obojętność (39%). Podobną postawę odnotowujemy wśród osób deklarujących prawicowe poglądy polityczne.

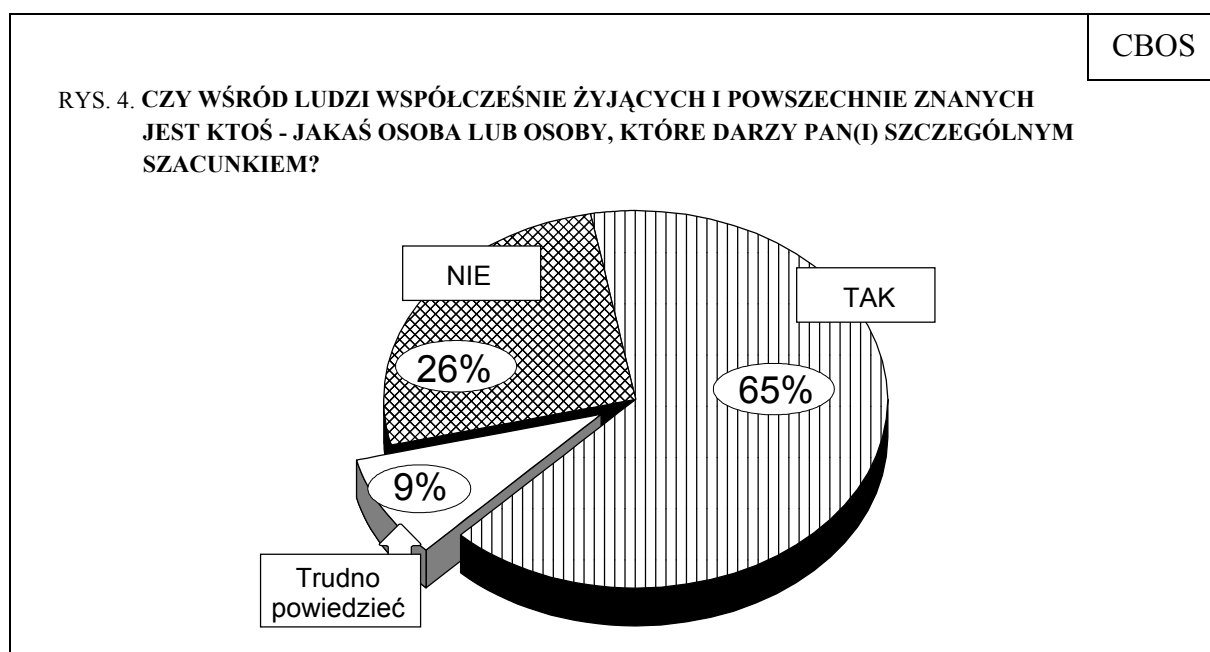
Brak zarówno oczekiwań, jak i obaw, a więc pewną obojętność, dystansowanie się wobec pielgrzymki, deklarują przede wszystkim osoby w ogóle nieuczestniczące w praktykach religijnych (77%) lub czyniące to sporadycznie (75%), a także badani o poglądach lewicowych (66%). Spośród grup społeczno-demograficznych postawę taką najczęściej przyjmują badani o wyższym statusie - prywatni przedsiębiorcy (69%), przedstawiciele kadry kierowniczej i inteligencji, osoby z wyższym wykształceniem (po 67%). Przypomnijmy, że właśnie Polacy z wyższym wykształceniem, a także ci, którzy w ogóle nie biorą udziału w praktykach religijnych lub uczestniczą w nich sporadycznie, najrzadziej uznają pielgrzymkę Papieża za wydarzenie ważne w ich życiu, najrzadziej też planują uczestnictwo w niej⁷.

⁶ Por. tabele aneksowe.

⁷ Por. komunikat CBOS „Przed wizytą Papieża Jana Pawła II w ojczyźnie”, maj '97.

JAN PAWEŁ II I JEGO DZIAŁALNOŚĆ W OPINIACH RODAKÓW

Przed zadaniem pytań o to, jak ankietowani postrzegają Papieża, jego zasługi dla świata i Polski, a także jakie oczekiwania wiążą z pielgrzymką, zwróciliśmy się do nich z pytaniami o innej tematyce. W ich kontekście, by uniknąć jakiegokolwiek sugestii, zapytaliśmy, czy wśród ludzi współcześnie żyjących i powszechnie znanych jest ktoś, kogo darzą szczególnym szacunkiem. Dwie trzecie badanych odpowiedziało twierdząco.

Grupie tej zadano pytanie otwarte z prośbą o wymienienie osób, które darzą szczególnym szacunkiem. Połowa z nich, co stanowi 32% ogółu badanych, spontanicznie wymieniła Papieża Jana Pawła II.

Ojciec Święty jest dla jednej trzeciej Polaków autorytetem, osobą, którą darzą szczególnym szacunkiem. Poza nim Polacy niemalże nie mają autorytetów: prezydenta Aleksandra Kwaśniewskiego wymieniło 6%, Wisławę Szymborską 4%, Lecha Wałęsę 2%, a nazwiska innych osób - zarówno ze świata polityki, Kościoła, nauki, kultury, jak i rozrywki - pojawiały się zupełnie sporadycznie.

Jana Pawła II najczęściej darzą szacunkiem osoby najsilniej związane z Kościołem, tzn. biorące udział w praktykach religijnych kilka razy w tygodniu (60%), znacznie rzadziej ci, którzy uczestniczą w nich raz tygodniu (37%). W grupie w ogóle niepraktykujących jedynie co dziesiąta osoba (10%) wymienia Papieża.

Wśród respondentów różniących się światopoglądem Jan Paweł II darzony jest szacunkiem najczęściej przez osoby o poglądach prawicowych (50%), najrzadziej zaś - przez badanych o orientacji lewicowej, choć i w tej grupie jedna piąta (19%) uznaje go za autorytet.

W świetle naszych danych Ojciec Święty jest autorytetem dla różnych środowisk - zarówno dla tradycyjnie najbardziej religijnych, jakimi są mieszkańcy regionu południowo-wschodniego (44%) oraz rolnicy (38%), osoby starsze w wieku 55-64 lat (40%), jak i dla mieszkańców wielkich miast (41%), uczniów i studentów (44%) oraz kadry kierowniczej i inteligencji (37%).

Środowiska te wyraźnie wyróżniają się pozytywnym stosunkiem do Papieża - bardziej niż inni darzą go szczególnym szacunkiem, częściej też (z wyjątkiem kadry kierowniczej i inteligencji) wykazują zainteresowanie udziałem w pielgrzymce.

Jan Paweł II wobec problemów współczesnego świata

W opinii badanych Jan Paweł II jest przede wszystkim orędownikiem pokoju na świecie (67%), stawiającym sobie za cel łagodzenie konfliktów międzynarodowych (38%). Postrzegany jest także jako obrońca godności człowieka i jego praw (42%), który przeciwstawia się przede wszystkim niesprawiedliwości i krzywdzie społecznej (20%), znacznie rzadziej - rasizmowi (5%). Wysoko cenione są także zasługi Jana Pawła II w obaleniu komunizmu w Europie Środkowej i Wschodniej (25%), znacznie mniej - jego starania o prawa narodów do samostanowienia (7%).

W sferze religii najwyżej oceniane są działania Papieża mające na celu zjednoczenie chrześcijaństwa (25%) oraz wzajemne zrozumienie wyznawców różnych religii (22%), mniej - jego duszpasterskie starania zmierzające do odrodzenia religijności (15%). Zdecydowanie najniżej Polacy oceniają wpływ Jana Pawła II na odnowę moralności (9%) oraz międzyludzką solidarność (7%).

		CBOS
Ludzie różnie oceniają działania Jana Pawła II mające na celu rozwiązanie problemów współczesnego świata. Proszę powiedzieć, jaką dziedzinę działalności Jana Pawła II ocenia Pan(i) najwyżej?		
Utrzymanie pokoju na świecie		67%
Walka o godność i prawa człowieka		42%
Łagodzenie konfliktów międzynarodowych		38%
Obalenie komunizmu w Europie Środkowej i Wschodniej		25%
Zjednoczenie chrześcijaństwa		25%
Wzajemne zrozumienie wyznawców różnych religii		22%
Przeciwstawianie się niesprawiedliwości, krzywdzie społecznej		20%
Odrodzenie religijności		15%
Odnowa moralna		9%
Starania o solidarność międzyludzką		7%
Obrona praw narodów do samostanowienia		7%
Przewycięzanie rasizmu		5%
Trudno powiedzieć		2%
Procenty nie sumują się do 100, ponieważ badani mogli wybrać trzy możliwości.		

Jan Paweł II wobec problemów Polski i Polaków

W świadomości Polaków Jan Paweł II ma wpływ na różne sfery naszego życia. Spośród dziewięciu dziedzin, które poddaliśmy ocenie respondentów, pięć pozostaje pod dużym wpływem Papieża, na cztery pozostałe ma on jednak znacznie mniejsze oddziaływanie.

Ankietowani są zgodni, że od Ojca Świętego zależy przede wszystkim działalność Kościoła w Polsce. Większość uważa też, że w dużym stopniu kształtuje on religijność Polaków. Bardzo wysoko oceniany jest jego wpływ na pozycję Polski w świecie oraz obalenie komunizmu w naszym kraju. Niekwestionowany jest również fakt, że oddziałuje on na stosunek Polaków do ojczyzny.

Wyraźnie podzielone są natomiast opinie badanych o wpływie Papieża na ustanawiane obecnie w Polsce prawa. Niemal poza oddziaływaniem Jana Pawła II pozostają, zdaniem badanych, decyzje podejmowane przez obecne władze. Podobnie oceniany jest wpływ Papieża na moralność Polaków, ich codzienne postępowanie oraz stosunek do pracy⁸.

Tabela 1 w procentach

Dziedziny naszego życia	Wpływ Papieża				Średnia ocen*
	duży	umiarkowany	znikomy	Trudno powiedzieć	
Działalność Kościoła rzymskokatolickiego w Polsce	87	7	3	3	4,32
Religijność Polaków	68	22	6	4	3,88
Pozycja Polski w świecie	66	23	7	4	3,89
Obalenie komunizmu w Polsce	62	13	12	13	3,74
Stosunek Polaków do ojczyzny	50	25	17	8	3,42
Ustanawiane obecnie w Polsce prawa	21	32	36	11	2,76
Codzienne postępowanie i moralność Polaków	20	31	41	8	2,68
Stosunek Polaków do pracy	18	25	48	9	2,52
Decyzje podejmowane przez obecne władze	15	28	47	10	2,54
<p>* Średnią ocen wpływu liczone na podstawie skali: bardzo duży = 5, duży = 4, umiarkowany = 3, niewielki = 2, prawie żaden lub żaden = 1.</p> <p>Kategorie ocen występujące w tabeli powstały przez połączenie niektórych z nich: duży wpływ („bardzo duży” i „duży”), znikomy wpływ („niewielki” i „prawie żaden lub żaden”).</p>					

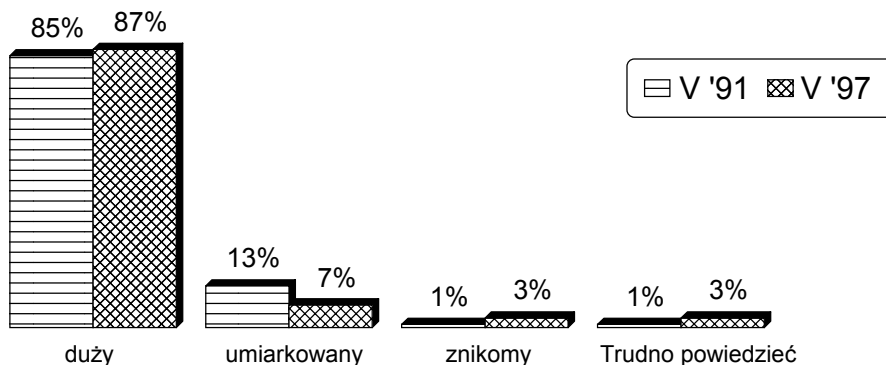
Porównanie obecnych danych z wynikami sondażu z 1991 roku⁹ świadczy o tym, że Polacy nie zmienili opinii o dużym wpływie Papieża na działalność Kościoła oraz na pozycję Polski w świecie.

⁸ Analiza czynnikowa również wyodrębnia trzy sfery wpływu Papieża - historyczno-religijną, moralno-patriotyczną oraz dotyczącą bieżącej polityki. Sfera wpływów historyczno-religijnych obejmuje wpływ na działalność Kościoła, obalenie komunizmu w Polsce, religijność Polaków oraz na pozycję Polski w świecie. Stosunek Polaków do ojczyzny wchodzi w zakres sfery wpływów moralno-patriotycznych obejmujących ponadto codzienne postępowanie i moralność Polaków oraz stosunek do pracy. Sfera wpływów dotyczących bieżącej polityki zawiera wpływ na ustanawiane obecnie w Polsce prawa oraz na decyzje podejmowane przez obecne władze.

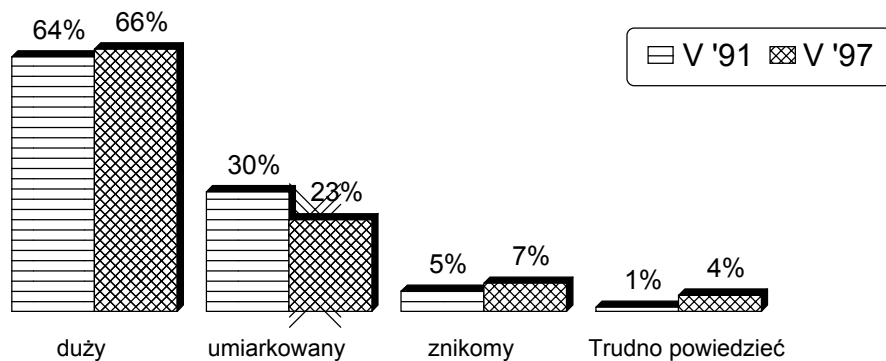
⁹ Pytania są porównywalne, zmieniono jedynie niektóre dziedziny życia podlegające ocenie. Por. komunikat CBOS „Opinia społeczna o Papieżu Janie Pawle II”, czerwiec '91.

RYS. 5.

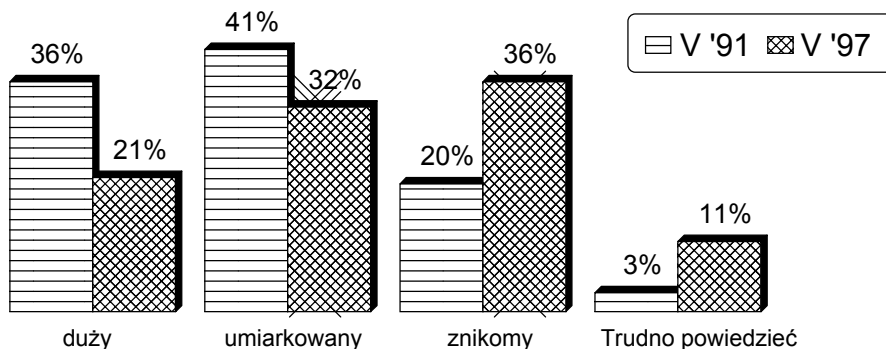
CZY WPLYW PAPIEŻA NA **DZIAŁALNOŚĆ KOŚCIOŁA RZYMSKOKATOLICKIEGO W POLSCE** OKREŚLIŁ(A)BY PAN(I) JAKO:

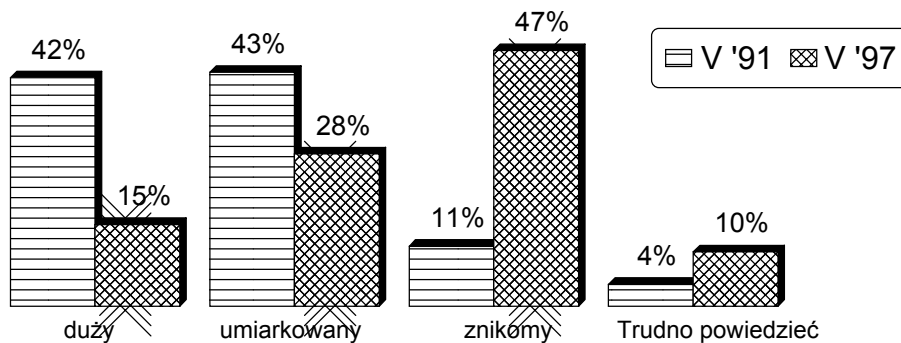
CZY WPLYW PAPIEŻA NA **POZYCJĘ POLSKI W ŚWIECIE** OKREŚLIŁ(A)BY PAN(I) JAKO:

CZY WPLYW PAPIEŻA NA **USTANAWIANE OBECNIE W POLSCE PRAWA** OKREŚLIŁ(A)BY PAN(I) JAKO:

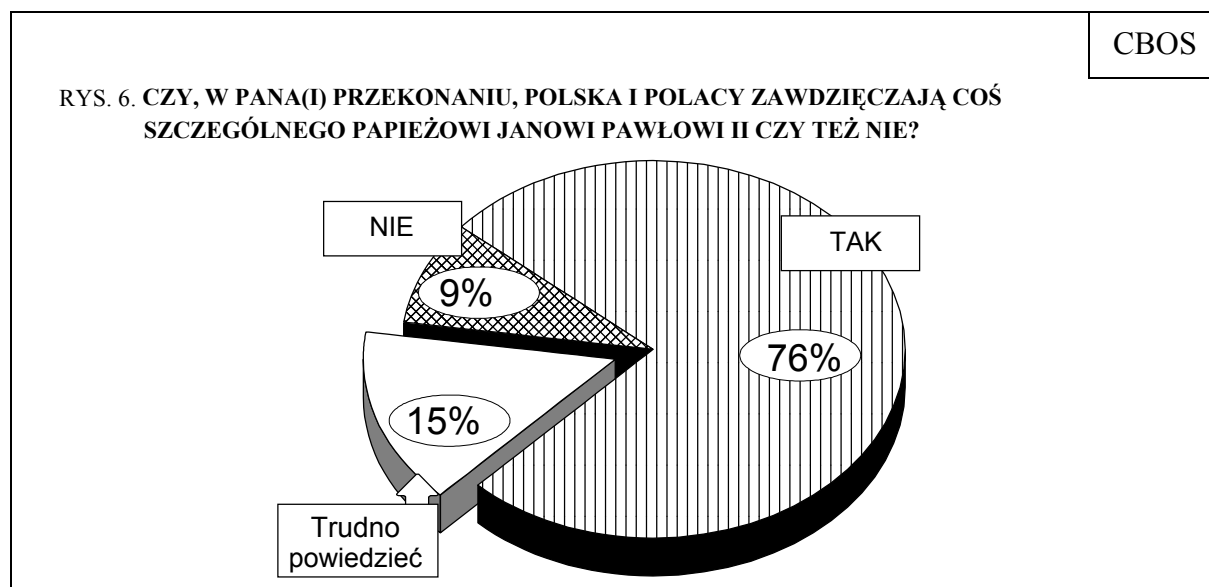

CZY WPLYW PAPIEŻA NA **DECYZJE PODEJMOWANE PRZEZ OBECNE WŁADZE** OKREŚLIŁ(A)BY PAN(I) JAKO:

Według badanych drastycznie skurczyła się natomiast sfera wpływów Ojca Świętego na bieżącą politykę. Znaczne zmiany zaszły w ocenie wpływu Papieża na decyzje obecnych władz - liczba osób określających ten wpływ jako „duży” zmniejszyła się o 27 punktów procentowych, jednocześnie o 36 punktów wzrósł odsetek postrzegających go jako „znikomy”. Znacznie zmalało również poczucie, że Jan Paweł II ma wpływ na ustanawianie obecnie w Polsce prawa (zmiany odpowiednio o 15 i 16 punktów).

Niezależnie od oceny wpływu Jana Pawła II na różne sfery naszego życia, większość społeczeństwa jest przekonana, że Polska i Polacy wiele zawdzięczają Papieżowi.

Najczęściej uważają tak osoby o poglądach prawicowych (88%), nieco rzadziej - badani uczestniczący w praktykach religijnych kilka razy w tygodniu (82%), a także kilka razy w miesiącu (81%). Przekonanie takie częściej niż inni wyrażają mieszkańcy regionu południowo-wschodniego (86%). Jest ono nasilone w różnych środowiskach społeczno-zawodowych, zarówno wśród rolników (81%), jak i prywatnych przedsiębiorców (87%), pracowników umysłowych niższego szczebla oraz kadry kierowniczej i inteligencji (po 82%). Sprzyja mu wyższe wykształcenie (83%) badanych.

Stosunkowo najmniej (choć nie mniej niż 60%) osób tak myślących jest wśród respondentów w ogóle nieuczestniczących w praktykach religijnych lub praktykujących sporadycznie, wśród gospodyń domowych oraz młodzieży w wieku do 24 lat (ale nie uczniów i studentów).

Respondentom, którzy uważają, że Polska i Polacy zawdzięczają Ojcu Świętemu „coś szczególnego”, zadaliśmy pytanie otwarte.

		CBOS
Co takiego, Pana(i) zdaniem, Polska i Polacy zawdzięczają Papieżowi Janowi Pawłowi II?		N=863
Pozycję Polski w świecie		34%
Przemiany ustrojowe w Polsce		33%
Odrodzenie narodu		14%
Źródło narodowej dumy		14%
Spokój wewnętrzny w kraju		10%
Umocnienie i ożywienie religijności Polaków		9%
Przemiany na świecie		6%
Umocnienie pozycji Kościoła w Polsce		4%
Pomoc w konkretnych sprawach		2%
Powstanie „Solidarności”		1%
Dużo, wszystko		1%
Inne		3%
Procenty nie sumują się do 100, ponieważ badani mogli wymienić dowolną liczbę spraw.		

W spontanicznych wypowiedziach badani najczęściej (34%) nazywają Papieża „najlepszym ambasadorem, który rozśławił imię Polski w świecie i godnie ją reprezentuje”, „troszczy się o wizerunek Polski, dba o jej interesy”, „popiera nasze sprawy”, „zabiega o przychyłność innych państw, o pomoc dla Polski, o wejście do Unii Europejskiej”. To dzięki niemu - ich zdaniem - wzrosła pozycja naszego kraju na arenie międzynarodowej, „świat zaczął się z nami liczyć”, „Polska otworzyła się na świat, a świat na Polskę”.

Badani równie często (33%) podkreślają, że Papieżowi zawdzięczamy odzyskanie niepodległości, powstanie „Solidarności”, upadek komunizmu, wolność, demokrację, przemiany społeczne, gospodarcze i polityczne, wolność słowa, wyznania, a także ład i kulturę.

Jego zasługą jest to, że „przewrót w Polsce był niemal bezkrwawy”, on „pojednał Polaków, zjednoczył, scementował naród”, łagodzi konflikty, zapewnia spokój wewnętrzny w kraju (10%).

Dzięki niemu nastąpiło odrodzenie narodu (14%), on „obudził i umocnił ducha w narodzie”, „dał ludziom system wartości, wskazówki, jak żyć”, „nadzieję i otuchę na lepszą przyszłość”, ożywił solidarność, życzliwość, wiarę w siebie, wzajemny szacunek, „dał siłę do walki o wolność”, „wspierał duchowo w najtrudniejszych chwilach”, „nieustannie uczy miłości do drugiego człowieka, tożsamości narodowej, daje przykład patriotyzmu”.

Ojciec Święty umocnił i ożywił religijność Polaków (9%), „nawrócił wielu rodaków”, „błogosławi i nieustannie modli się za ojczyznę”.

Poza sprawami bezpośrednio związanymi z krajem, Papieżowi zawdzięczamy również, zdaniem ankietowanych, przemiany na świecie (6%) - „obalenie komunizmu”, „łagodzenie konfliktów między narodami, zapobieganie wojnom”, „wytrwałe dążenie do pokoju, do świata bez rozlewu krwi, bez terroru” - to on „jednoczy narody, religie i różne wyznania chrześcijańskie”.

Jan Paweł II jest dla Polski i Polaków źródłem narodowej dumy (14%) - „przynosi zaszczyt naszemu krajowi”, jest jego chlubą, pierwszym Polakiem na Stolicy Piotrowej, „jest wzorem osobowym, najwyższym autorytetem moralnym”, „powszechnie szanowanym, wielkim, mądrym, dobrym, odważnym, niezwykłym, świętym Człowiekiem”.

A N E K S

PODZIAŁ NA REGIONY W BADANIACH CBOS

1. Region północny:

09 woj. elbląskie
10 woj. gdańskie
17 woj. koszalińskie
26 woj. olsztyńskie
39 woj. słupskie
41 woj. szczecińskie

2. Region zachodni:

11 woj. gorzowskie
12 woj. jeleniogórskie
20 woj. legnickie
45 woj. wałbrzyskie
47 woj. wrocławskie
49 woj. zielonogórskie

3. Region środkowozachodni:

05 woj. bydgoskie
13 woj. kaliskie
16 woj. konińskie
21 woj. leszczyńskie
29 woj. pilskie
32 woj. poznańskie
44 woj. toruńskie
46 woj. wrocławskie

4. Region środkowy:

01 woj. warszawskie
07 woj. ciechanowskie
24 woj. łódzkie
30 woj. piotrkowskie
31 woj. płockie
34 woj. radomskie
37 woj. sieradzkie
38 woj. skierniewickie

5. Region wschodni:

02 woj. białkopodlaskie
03 woj. białostockie
06 woj. chełmskie
22 woj. lubelskie
23 woj. łomżyńskie
28 woj. ostrołęckie
36 woj. siedleckie
40 woj. suwalskie
48 woj. zamojskie

6. Region południowo-wschodni:

15 woj. kieleckie
18 woj. krakowskie
19 woj. krośnieńskie
25 woj. nowosądeckie
33 woj. przemyskie
35 woj. rzeszowskie
42 woj. tarnobrzeskie
43 woj. tarnowskie

7. Region południowo-zachodni:

04 woj. bielskie
08 woj. częstochowskie
14 woj. katowickie
27 woj. opolskie

Tabela 1. Postawy wobec pielgrzymki Jana Pawła II do Polski. 1 - Wyłącznie oczekiwania i nadzieje; 2 - Wyłącznie obawy i niepokoje; 3 - Zarówno oczekiwania, nadzieje, jak i obawy, niepokoje; 4 - Brak oczekiwań i nadziei oraz niepokoju i obaw

	(%)				Liczba osób
	1	2	3	4	
Ogółem	28	8	11	53	1141
Płeć					
Mężczyźni	30	7	7	56	541
Kobiety	26	10	14	50	601
Wiek					
do 24 lat	26	8	4	63	159
25-34	27	7	11	55	203
35-44	25	12	9	54	257
45-54	20	7	16	57	194
55-64	38	7	12	42	161
65 lat i więcej	36	8	11	45	167
Miejsce zamieszkania					
Wieś	33	7	13	47	423
Miasto do 20 tys.	32	7	12	50	149
od 21 do 100 tys.	19	9	7	64	209
101-500 tys.	23	10	8	60	239
501 tys. i więcej mieszk.	32	13	12	43	122
Region					
Północny	27	8	8	56	94
Zachodni	23	9	10	58	137
Środkowo-zachodni	28	8	9	55	176
Środkowy	24	10	12	54	225
Wschodni	33	9	10	48	125
Południowo-wschodni	36	6	11	47	188
Południowo-zachodni	26	9	11	54	195
Wykształcenie					
Podstawowe	34	6	15	46	349
Zasadnicze zawodowe	29	9	10	52	330
Średnie	23	11	9	57	359
Wyższe	21	8	4	67	103
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	21	7	4	67	88
Prac. umysł. niż. szczebla	24	6	9	61	111
Pracownicy fiz.- umysł.	32	9	11	48	71
Robotnicy wykwalifikowani	21	12	7	59	135
Robotnicy niewykwalifik.	24	8	18	50	72
Rolnicy	41	7	13	39	81
Prywatni przedsiębiorcy	19	12	0	69	47
Bierni zawodowo					
Renciści	31	8	19	42	119
Emeryci	35	9	14	42	201
Uczniowie i studenci	29	5	5	61	70
Bezrobotni	28	8	7	57	84
Gospodynie domowe i inni	22	11	10	58	63
Pracujący poza rolnictwem					
Sfera budżetowa	28	11	10	51	150
Sektor państwowy	27	7	7	59	131
Sektor prywatny	21	8	10	61	258
Spółdzielczość	31	5	16	48	18
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 200 zł	34	6	12	48	213
201 - 325	25	12	13	50	221
326 - 449	29	10	11	49	205
450 - 599	24	5	11	60	147
Powyżej 599 zł	21	9	8	62	180
Ocena własnych war. mater.					
Źle	29	9	12	50	296
Średnie	27	8	11	53	536
Dobre	28	8	9	55	309
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	63	5	15	18	81
Raz w tygodniu	34	8	14	43	579
Kilka razy w miesiącu	22	8	13	57	140
Kilka razy w roku	12	10	4	75	224
W ogóle nie uczestniczy	11	10	2	77	115
Poglądy polityczne					
Lewica	17	11	7	66	225
Centrum	25	10	11	54	359
Prawica	42	5	13	41	319
Trudno powiedzieć	25	9	12	54	237

Tabela 2. Kogo darzy Pan(i) szczególnym szacunkiem?
1 - Papieża Jana Pawła II; 2 - Inne odpowiedzi

	(%)		
	1	2	Liczba osób
Ogółem	32	68	1142
Płeć			
Mężczyźni	31	69	541
Kobiety	33	67	601
Wiek			
do 24 lat	27	73	159
25-34	33	67	203
35-44	30	70	257
45-54	36	64	194
55-64	40	60	161
65 lat i więcej	26	74	168
Miejsce zamieszkania			
Wieś	33	67	424
Miasto do 20 tys.	31	69	149
od 21 do 100 tys.	29	71	209
101-500 tys.	29	71	239
501 tys.i więcej mieszk.	41	59	122
Region			
Północny	32	68	94
Zachodni	26	74	137
Środkowozachodni	29	71	176
Środkowy	27	73	223
Wschodni	29	71	125
Południowo-wschodni	44	56	189
Południowo-zachodni	34	66	195
Wykształcenie			
Podstawowe	31	69	350
Zasadnicze zawodowe	29	71	330
Średnie	35	65	359
Wyższe	35	65	103
Grupa społ.-zaw. pracujący			
Kadra kier., inteligencja	37	63	88
Prac.umysł.niż.szczebla	34	66	111
Pracownicy fiz.- umysł.	23	77	71
Robotnicy wykwalifikowani	25	75	135
Robotnicy niewykwalifik.	30	70	72
Rolnicy	38	62	81
Prywatni przedsiębiorcy	24	76	47
Bierni zawodowo			
Renciści	30	70	119
Emeryci	34	66	201
Uczniowie i studenci	44	56	70
Bezrobotni	35	65	84
Gospodynie domowe i inni	27	73	63
Pracujący poza rolnictwem			
Sfera budżetowa	32	68	150
Sektor państwowy	31	69	131
Sektor prywatny	31	69	258
Spółdzielczość	11	89	18
Dochody na jedną osobę			
Poniżej 200 zł	28	72	213
201 - 325	34	66	221
326 - 449	32	68	205
450 - 599	30	70	148
Powyżej 599 zł	33	67	180
Ocena własnych war. mater.			
Złe	29	71	296
Średnie	34	66	536
Dobre	31	69	309
Udział w prakt. religijnych			
Kilka razy w tygodniu	60	40	81
Raz w tygodniu	37	63	579
Kilka razy w miesiącu	33	67	140
Kilka razy w roku	19	81	224
W ogóle nie uczestniczy	10	90	115
Poglądy polityczne			
Lewica	19	81	225
Centrum	30	70	359
Prawica	50	50	319
Trudno powiedzieć	24	76	237

Tabela 3. Czy, w Pana(i) przekonaniu, Polska i Polacy zawdzięczają coś szczególnego Papieżowi Janowi Pawłowi II czy też nie?

	(%)			
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	76	9	15	1141
Płeć				
Mężczyźni	78	10	12	541
Kobiety	74	8	18	601
Wiek				
do 24 lat	60	10	30	159
25-34	76	9	15	203
35-44	80	10	10	257
45-54	81	7	12	194
55-64	80	8	12	161
65 lat i więcej	73	9	18	167
Miejsce zamieszkania				
Wieś	75	8	17	423
Miasto do 20 tys.	75	10	16	149
od 21 do 100 tys.	76	7	17	209
101-500 tys.	75	13	12	239
501 tys. i więcej mieszk.	80	10	10	122
Region				
Północny	70	8	22	94
Zachodni	63	17	21	137
Środkowo-zachodni	74	9	17	176
Środkowy	78	8	13	225
Wschodni	76	8	17	125
Południowo-wschodni	86	5	9	188
Południowo-zachodni	77	10	13	195
Wykształcenie				
Podstawowe	73	9	19	349
Zasadnicze zawodowe	77	7	16	330
Średnie	76	11	14	359
Wyższe	83	10	7	103
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	82	11	7	88
Prac. umysł. niż. szczebla	83	9	8	111
Pracownicy fiz. - umysł.	75	11	14	71
Robotnicy wykwalifikowani	70	14	16	135
Robotnicy niewykwalifik.	71	10	19	72
Rolnicy	81	6	13	81
Prywatni przedsiębiorcy	87	4	8	47
Bierni zawodowo				
Renciści	73	10	17	119
Emeryci	77	9	14	201
Uczniowie i studenci	72	5	23	70
Bezrobotni	75	6	20	84
Gospodynie domowe i inni	62	9	29	63
Pracujący poza rolnictwem				
Sfera budżetowa	82	7	11	150
Sektor państwowy	82	8	10	131
Sektor prywatny	72	13	14	258
Spółdzielczość	62	14	24	18
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 200 zł	74	9	17	213
201 - 325	74	8	18	221
326 - 449	81	9	10	205
450 - 599	71	8	21	147
Powyżej 599 zł	81	11	8	180
Ocena własnych war. mater.				
Złe	74	11	14	296
Średnie	77	8	15	536
Dobre	76	9	16	309
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	82	3	15	81
Raz w tygodniu	81	9	15	579
Kilka razy w miesiącu	81	9	10	140
Kilka razy w roku	64	16	19	224
W ogóle nie uczestniczy	60	24	16	115
Poglądy polityczne				
Lewica	70	17	14	225
Centrum	76	8	16	359
Prawica	88	5	7	319
Trudno powiedzieć	65	8	27	237